

De schreeuw

Viering van Woord en Gebed in de cyclus

“God, de aarde... en allen die haar bewonen”

13 maart 2022

Kapel in het GezondheidHuis De Zwanenhof

Inleiding: GOD, DE AARDE...EN ALLEN, DIE HAAR BEWONEN

“Als alles en iedereen doorgaat op de manier waarop dat nu gebeurt, dan komt er binnen enkele tientallen jaren een geweldige catastrofe (...) Er zijn – nu! – ingrijpende maatregelen nodig om dat onheil te voorkomen”.

Aldus het rapport van de Club van Rome “Grenzen aan de groei”, nu 50 jaar geleden. 50 jaar verder is het onheil niet afgewend maar is de catastrofe alleen maar toegenomen.

Christenen lieten zich niet onbetuigd in de afgelopen periode.

Het conciliaire proces, dat in 1983 vanuit de Wereldraad van Kerken ontstond, bracht velen in beweging.

In de encycliek ‘Laudato Si’ uit 2015 riep paus Franciscus 'alle mensen van goede wil' op om met respect en eerbied om te gaan met de Aarde en de armen.

Ook wij zijn bezorgd en zoeken naar houvast en een uitweg.

Naar woorden uit de traditie, die ons houvast geven in de milieucrisis. Naar verhalen uit de actualiteit, die ons hoop geven.

Naar perspectief, dat ons uitzicht en licht geeft.

Vanuit de diepte naar het licht...

Zes vieringen, zoekend naar duurzaamheid...

adem, ruimte, lucht, licht, leven...

Illustratie voorpagina: uit “Psalmsneden” van J.A.M. Bossaert

Inzingen –Mededelingen- Stilte

Openingslied: Het lied van het verloren land PP 289

Woord van welkom, inleiding in de thematiek

Lieve vrienden, samengeroepen geloofsgemeenschap van de Zwanenhofvieringen!

Op vrijdag 11 oktober 2019 ging, toch vrij abrupt, de deur van de Zwanenhof dicht. Alles stond gereed om er op 13 oktober (vandaag dus precies 2 ½ jaar geleden) in de kapel samen te komen, maar dat werd ineens de Thaborkerk in Hengelo. We werden een groep in diaspora tot maart 2020 corona de wereld op zijn kop zette. In de daarop volgende tijd ging deze deur weer open en kon er vanuit deze kapel iets van contact onderhouden worden, vieringen met beperkt of geen “publiek”, met steeds meer deskundige video-opnamen.

In die periode hebben we allemaal, zonder uitzondering, het gemis gevoeld van deze plek, van de ontmoeting met elkaar, van de troost en bemoediging, van de muziek en het gezongen en gesproken woord.

We komen dan wel weer samen in dit huis, zo vertrouwd, maar tot zeker niet meer hetzelfde bezinningscentrum.

En ook wijzelf zijn niet meer die mensen van eind 2019: in allerlei persoonlijke omstandigheden hebben zich gevoelige veranderingen voorgedaan, mooi en verdrietig, verlies of nieuw begin.

We hadden deze cyclus en zelfs deze viering al voorbereid voor de oorlog in Oekraïne uitbrak. We leven in een andere wereld die schudt op haar grondvesten. De afgelopen week kwamen er plannen op om dit huis open te stellen voor vluchtelingen uit oorlogsgebied....

Dat alles brengen wij mee in dit uur, met speciaal aandacht voor De Schreeuw van Moeder Aarde om redding, de schreeuw van elk individu en volk dat lijdt en schreeuwt om bevrijding. We zoeken naar houvast en een uitweg, vragen

om bemoediging en geestkracht. Is er een oor dat luistert? In onze geloofstraditie openen we onze liturgie met een mogelijk antwoord:

Onze hulp is in de Naam van de Heer, Israels God
die hemel en aarde gemaakt heeft,
we zingen in zoekend vertrouwen dat God trouw blijft
en nooit het verbond met de schepping zal verbreken.

Maken we het stil in ons,
om ons te verbinden met elkaar en met het Mysterie
bron van levenskracht,

Zie ons, hoor ons, ontferm u over ons!

Lied: Onze hulp in de naam van de Heer TLK 395 (Heuvelmans)

Lezing: Job Vertaling Pius Drijvers en Pé Hawinkels

Enkele verzen uit Job 3 en Job 9,

Eindelijk deed Job zijn mond open
en verwenste de dag, die hem gemaakt had tot wat hij was.

Hij nam het woord en zei:

“Weg met de dag dat ik geboren ben,-
met de nacht die zei: er is een jongen verwekt.

Die dag kan, wat mij betreft,
in duisternis gedompeld blijven
zonder dat God daarboven er nog ooit naar vraagt,
zodat hij ooit aan het licht komt.

Och, was die nacht maar onvruchtbaar geweest.

Waren zijn sterren maar in het duister teruggekropen,
had hij maar gesnakt naar licht dat niet kwam
en had de ochtendschemering hem maar nooit gelonkt
tussen haar wimpers door.

Want de schoot waar ik lag, heeft hij niet gesloten,
mijn ogen heeft hij geen ellende gespaard.

Waarom ben ik niet meteen gestorven toen ik het moederlijf verliet?

Ik zou nu liggen in een goede stilte, en slapen, ik had dan nu tenminste rust.

In de dood is het afgelopen met alle kwaadwillig gestook,
daar vind je aan het eind van je krachten rust.

Ik kan door mijn zuchten mijn brood niet meer zien,
mijn wanhoopsgejammer giet ik als water uit.

want mijn angst is in mijn vlees geslagen;
wat mijn huiver gaande maakte, overkomt mij nu.

Rust ken ik noch duur

het gestook in mijn binnenste gunt mij geen adempauze.

En als ik God aanriep, zou Hij dan antwoorden?

Gitaar en fluitmuziek

Lezing uit Anny Matti, Wat heb je aan je geloof als lijden je treft?

De nachten waren het ergste.

Ik moest op mijn pijnlijke rug blijven liggen.

Ik kon er niet van slapen.

Ik viel samen met mijn pijn. Ik was pijn.

Nachten riep ik om God. Had God me verlaten?

God, waarom dit lijden? Maar God zweeg en leek ver weg.

Waar was de troost die ik anders altijd uit mijn geloof kon putten?

Geloofskennis liet me koud.

Nu ik hier zo lag, was dat allemaal niet meer van belang.

Alleen wat in mijn hart zat telde.

Wat zat er dan nog in mijn hart?

In mijn hart zat alleen nog een schreeuw, een schreeuw om God.

Een schreeuw om houvast, een schreeuw om hulp.

Lied: Uit de diepte roep ik jou TLK 512

Lezing: exodus 3, 1b-8a (uit Nieuwe Bijbelvertaling)

Eens dreef Mozes de kudde tot voorbij het steppeland,
en zo kwam hij bij de Horeb, de berg van God.

Daar verscheen de engel van de HEER aan hem in een vuur
dat uit een doornstruik opvlamde.

Mozes zag dat de struik in brand stond
en toch niet door het vuur werd verteerd.

Hoe kan het dat die struik niet verbrandt dacht hij.

Ik ga dat wonderbaarlijke verschijnsel eens van dichterbij bekijken.

Maar toen de HEER zag dat Mozes dat ging doen,
riep hij hem vanuit de struik: "Mozes!"

"Ik luister", antwoordde Mozes.

"Kom niet dichterbij", waarschuwde de HEER,

"en trek je sandalen uit,

want de grond waarop je staat, is heilig.

Ik ben de God van je vader,

de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob".

Mozes bedekte zijn gezicht,

want hij durfde niet naar God te kijken.

De HEER zei:

"Ik heb gezien hoe ellendig mijn volk er in Egypte aan toe is,

ik heb hun jammerklachten over hun onderdrukkers gehoord,

ik weet hoe ze lijden.

Daarom ben ik afgedaald om te bevrijden".

Stilte

Overweging

Uit de diepte roep ik jou
De schreeuw van een mens in nood, van Job, van Annie, van jou en mij,
van mensen waar ook ter wereld,
vluchteling, geen kant op kunnen,
honger en dorst,
slachtoffer van oorlog, oorlogen van nu
wakker geroepen angsten en trauma's van oorlogen uit ons verleden,
slachtoffer van verwoeste natuur
De schreeuw, vaak onhoorbaar, in verlatenheid, in isolement van de ziel,
geen enkele uitweg meer zien,
bedreigd, angstig, wanhopig
Uitzien uitzien is mijn ziel
wees voor mij een oor dat luistert
Hoor mij om genade schreeuwen.
Job en Annie Matty schreeuwen in de crisis van hun leven,
maar twifelen er zelfs aan of die schreeuw überhaupt wel gehoord wordt.
Ultieme verlatenheid,
woestijn..... doodse stilte

In het kader van het thema van deze cyclus wordt onze aandacht gevraagd voor de Schreeuw van de Schepping, Moeder Aarde. Met die naam "onze Moeder" krijgt de aarde een gezicht en een stem. Zij schreeuwt vanuit haar bedreigd evenwicht, zij schreeuwt om gehoord te worden door de mens, die haar misbruikt. Zij lijdt onder de verbroken relatie tussen alles wat leeft.

De mens heeft haar afhankelijkheid van de natuur met techniek overwonnen. De schepping, de natuur is verworpen tot een "ding", een "het", geen levend "jij".

Die schreeuw heeft Edvard Munch verbeeld in het schilderij dat hier voor staat. Munch heeft zelf verklaart: Ooit tijdens een wandeling voelde ik ineens de grote schreeuw van de natuur. Zo indringend dat ik er van in paniek raakte en mijn oren ervoor wilde afsluiten. Het is teveel, te groot, het maak me machteloos

Heel herkenbaar: ik wil, durf, kan niet horen....

En waar is God?

Het is een kernvraag in ons geloof? Waar is God? Wat doet God?

Doodse stilte?

Een vrouw die indringend over deze vragen heeft geschreven is Dorothee Solle, *Mystiek en Verzet*. Zij spreekt God aan met "Gij stil geschreeuw". Een bijzonder actueel boek, waarin zij een weg van bevrijding verwacht van de mystieke weg, een weg naar binnen, van Godsverlangen, van herstel van die relatie.

Kenmerkend aan die weg is, is dat je je meer en meer verbonden weet met al wat leeft.

Gij stil geschreeuw: een naam voor een God wiens macht niet gegrondvest is op heerschappij en bevelen. Dus niet die God, die we nu misschien zouden willen, met een macht die we zelf zouden willen hebben, om een krachtige tegenmacht te zijn in de grote problemen van deze wereld.

Een God die zich verlaten voelt door ons, die toch alles schiep, in een daad van een en al liefde, om niet....

Van die God kunnen we ons een beeld vormen: die schreeuwt ook, in de stilte, een schreeuw van lijden om de schepping, en alle schepselen, een meelijdende kracht, iemand met mededogen.....

Solle schrijft: dat wij allen leren het stil geschreeuw ten diepste in de wereld te horen, daartoe helpe ons Degene die ook in ons schreeuwt.

Hoor Israel, hoor jij, godzoekende mens
God als de stille schreeuw, te horen in jouw binnenste
te horen in de schreeuw van moeder aarde,
roepend om wederkerige liefde
Heb toch lief met heel je hart en ziel uit al je kracht!

In het prachtige verhaal uit het boek Exodus, dat we zojuist hoorden, het kernverhaal van elk leven dat om bevrijding, om redding smeekt, zien we Mozes op zijn dagelijkse gang geroepen worden.

Kunnen wijzelf in dat verhaal stappen?
en beseffen,

in onze verwondering over het mysterie van ons leven,
dat we ons bevinden op heilige grond!

Zoals Mozes Gods roep in de stilte van ons hart horen en zeggen:

Ik luister!

En dan in de ontmoeting ervaren:

Er is een oor dat luistert, geen doodse stilte.

Zo vertelt Annie dat zij in haar diepste nacht gezien en gehoord wordt,

in het gebaar van de rozenkrans, haar ooit door haar moeder voorgedaan,
ze vindt er een kadans, een innerlijke stilte, een overgave.

Het joodse volk heeft in mondelinge en schriftelijk vorm haar geloofservaring
doorgegeven tot op vandaag:

Ik heb gezien de ellende van jullie, mijn mensen

ik heb jullie geschreeuw gehoord

Ik weet hoe jullie lijden

Daarom ben ik afgedaald om te bevrijden!

En mijn naam is: Ik zal er zijn.

Daarom zongen wij

een adventslied dat het hele jaar mag klinken:

Neerdalen als dauw uit de hemel

als regen uit zware wolken zal de Gerechte!

In het lange verhaal van bevrijding uit angstland

leven wij daar nu ook niet?

de tocht door de woestijn naar het beloofde land,

is deze ontmoeting een keerpunt, omkering naar elkaar, Wederzijds roepen,

wederzijds luisteren, wederzijds antwoorden: ik luister.

Dat is de bemoedigende levens- en geloofservaring die onze geloofstraditie ons
vandaag, in onze geschiedenis, aanreikt,

In de crisis van ons leven, in onze individuele levensweg,

in de klimaatcrisis en die van oorlog en geweld,

is het te doen,

Schreeuwen, luisteren, omkeren, lijdend en meelijdend,

met de zachte krachten, volhardend in geweldloosheid,

gesterkt en geïnspireerd op weg durven gaan.

We bevinden ons op heilige grond

en vragen zingend om

de bron van levenskracht en licht

geest van licht en volharding

Jij alleen bent het waard om genoemd te worden God

liefde in ons en boven ons uit,

zo moge het zijn

Gezongen geloofsbelijdenis: Ik geloof in Een TLK 212

Collecte – Instrumentaal intermezzo

Collecteproject Noodopvang Dakloze Asielzoekers

NDA wil onze enorme steunpilaar,
Gert van de Bunt, langs deze weg niet alleen gedenken,
maar ook intens bedanken.

Wat was hij geïnteresseerd in het wel en wee van NDA.

Hij zei eens: "Als het aan mij ligt, dan ondersteunen we dit project, zolang het bestaat." Het ging hem om de gevluchte eenzame mens in nood.

Die ging hem aan het hart. Dat was bij elke ontmoeting voelbaar.

Bij het liturgisch vieren hoorde diaconie, dat was voor hem één.

Mede daardoor is het collecteproject van de Zwanenhofvieringen
de grootste donateur van de Stichting geworden.

Wat een nalatenschap!! Dank Gert!

Vandaag heeft de aarde en allen, die haar bewonen, onze aandacht.

"Nooit weer oorlog" werd er eens afgesproken.

Maar toch schreeuwen we het opnieuw uit: Dit kan, dit mag niet.

"Onze vrienden in de opvang" zijn ook diep onder de indruk.

Ook bij hen komt veel naar boven van de verschrikkingen,
die zij meemaakten, waardoor ze op de vlucht sloegen.

Samen zijn we bezorgd en zoeken met hen naar houvast en een uitweg,
een perspectief, naar licht, dat uitzicht geeft.

Het sterkt ons de 6 alleenstaande vluchtelingen te helpen,
tot elkaar te brengen en ze verder te helpen in hun procedure.

Ze komen uit Guinee, de Ivoorkust, Senegal, Armenië, Viëtnam en Georgië.

De voortgang gaat niet bij iedereen even gemakkelijk.

Ze zijn allemaal erg dankbaar voor de ondersteuning, die ze mede dank zij uw meeleven en
financiële ondersteuning ontvangen.

In februari ontvingen we € 422,50 van de Zwanenhofvierders.

We hopen naast hen ook mensen uit Oekraïne te kunnen helpen.

Op verzoek plaatsen we ons IBAN-nummer:

NL23 RABO 0309 429447 t.n.v. Noodopvang Dakloze Asielzoekers
te Borne

Voorbede met acclamatie: Een vonk, een stem TLK 104

Hoor Gij, God van Israel,
Gij onze God, Gij één,
Heb ons lief met heel uw hart en ziel
uit al uw kracht
Wees niet doodse stilte
wees een oor dat luistert
een oog dat naar ons omziet

Zie deze aarde,
hoor onze gebeden
hoor de schreeuw van de natuur
hoor de roep van de armen en verdrukten

Voed ons met moed en vertrouwen
Dat wij durven zeggen: "En toch....zal het kwaad niet het laatste woord
hebben"
Blaas ons uw geestkracht in
maak ons tot mensen in tedere bewogenheid,
kwetsbaar, geweldloos,
opstandig,
wetend van goed en kwaad,

Een vonk,
een stem,
een blik die wenkt.
Licht in ons op, roep ons aan.
Leid ons op weg, Jij, visioen van leven.....

Gezongen acclamatie

Hoor naar de gebeden van ons, hier verzameld....

Intenties

Een moment van stil gebed

Laat ons nu bidden met de woorden die Jezus ons gegeven heeft:

Onze Vader, die in de hemel zijt

uw naam worde geheiligd, uw koninkrijk kome

uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood

en vergeef ons onze schulden

zoals ook wij onze schuldenaars vergeven

en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.

Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid,

in eeuwigheid. Amen

“Toen wij de schreeuw niet hoorden” Marleen Debord

Toen we de schreeuw niet hoorden van moeder aarde, al zo vaak
van de grote bosbranden
van de stevige stormwinden
van de vervuilde zeeën en rivieren
van de dieren die met uitsterven worden bedreigd

Toen we de schreeuw niet hoorden van mensen rondom ons
van eenzamen in onze buurt
van mensen die het moeilijk hadden
van zieken die alleen zijn met hun pijn
kinderen die bedolven werden onder streefdoelen

Toen we de schreeuw niet hoorden van ons diepste ik
van onze ziel die verdronk in het hectische leven
van onze liefde waar we geen tijd voor hadden
van ons lichaam dat kreunde onder de opgelegde taken
van onze geest om rust

Toen kwam er een schreeuw die we wel hoorden
Omdat het ons raakt in onze diepste ik,
Omdat het ons raakt in de mensen van wie we houden,
in onze kwetsbaarheid als mens
in onze nood om verandering
Omdat het ons raakt in ons zijn.

Die schreeuw zorgt ervoor
Dat we weer kunnen zien waar klein geluk zit
Dat we weer kunnen luisteren naar elkaar
Dat we weer kunnen voelen wat echt belangrijk is
Dat we weer konden proeven van kleine geluksmomentjes

Die schreeuw zorgt ervoor dat de wereld even stil valt
Dat stilte weer voelbaar is
Dat de aarde opnieuw kan ademen
Dat dieren opnieuw voluit leven in vrijheid

Die schreeuw zorgt ervoor dat jij en ik verbonden zijn
Dat jij en ik samen sterk zijn
Dat jij en ik voor verandering kunnen zorgen, dat jij en ik wij is

Wensen wij elkaar de vrede

Zending en zegen

Aan het eind van deze viering wil ik graag een woord van dank uitspreken aan alle mensen die in de afgelopen 2 en een half jaar zich hebben ingespannen om de relatie in onze geloofsgemeenschap te bewaren. Bestuur, kerngroep, voorgangers en contactpersonen, technici die de video mogelijk maakten, koor dat zoveel mogelijk bleef zingen en opnames leverde, waardoor we toch gevoed werden met verhalen en liederen, muzikale intermezzi, liturgisch bloemstuk, afbeeldingen, soms erg verrassend, een nieuw element in de liturgie.

Vandaag is de schreeuw op drie manieren uitgebeeld, in het schilderij van Munch, in de Bijbel de schreeuw van Job en hier in dit vogelhuisje, een creatieve verwerking van iemand in psychische nood. De distels en de stenen, het zand van de woestijn, maar toch ook, als protest, een zaadje ooit gezaaid dat vrucht draagt, in de woestijn of op onze kale Zenderse es. We hebben geleerd hoe belangrijk beelden bij de woorden kunnen zijn.

Echte liturgie was het natuurlijk nooit, maar het was goed dat we elkaar niet hebben losgelaten, waardoor we vandaag weer hopelijk een nieuwe start konden maken. Dus, dank daarvoor.....

Ik nodig jullie uit om een gebaar van verbinding te maken, zoals dat voor jou veilig voelt, een blik van verstandhouding, misschien een bemoedigende hand op een schouder...

Ik spreek uit een zegen voor jou, en voor jou en voor jou
dat de reis van je leven met liefde is omgeven
Dat de aarde je draagt
en de wind je vervoert
Dat de weg open ligt
en de zon je doet stralen
Dat Gods hand je beschermt
en de geest je inspireert
dat een stem je in beweging zet
om al je dromen te leven
Hoor Gij van Israel, laat ons niet gaan van hier
als Jij niet met ons gaat. Zegen ons met het licht van jouw ogen
Die gemaakt hebt aarde en hemel
in jouw naam onze vrede. Zo moge het zijn.

Lied: Wie zijn leven niet wil geven TLK 598 a

Deze viering werd voorbereid door:
Irene Siekman, Henk van der Spek, Mieke Spijker
Voorganger: Susan van Os

*

U zong samen met het Twents Liturgiekoor
onder leiding van Bram van der Beek
Jos Beunders, piano;
Vincent Kuipers, gitaar;
Marion Rohaan, dwarsfluit

*

Liturgisch bloemstuk: Gine Silderhuis

*

Na afloop van de viering bent u van harte welkom in de tuinzaal om nog wat
na te praten. Koffie en thee staan klaar!

*

Voor meer informatie en uw reactie op de viering kunt u terecht op onze
website: www.zwanenhofviering.nl.

De teksten van de viering kunt u vinden onder 'archief'.
U kunt zich op de website tevens aanmelden voor de nieuwsbrief.
Hierin houden we u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen.

U kunt financieel bijdragen aan het voortbestaan van de
Zwanenhofvieringen door middel van een
eenmalige of periodieke betaling op:
NL94 TRIO 0254 854400 t.n.v. Stichting Zwanenhofviering
o.v.v. Donatie vieringen

*